

ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νά προσδώσῃ ὅσον τό δυνατόν μεγαλύτερη λαμπρότητα εἰς τήν τελετήν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἐν ταῖς αὐλαῖς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀνεγερθέντος ἀνδριάντος τοῦ ἀοιδίου Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχου Μακαρίου Γ΄, προσεκάλεσεν εἰς ταύτην καί τόν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο, ὁ ὁποῖος καί ἀπεδέχθη προθύμως καί εὐχαρίστως τήν πρόσκληση. Δυστυχῶς, μικρόν χρόνον πρίν ἀπό τήν ὀρισθεῖσα ἡμέρα τῆς τελετῆς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν εἰσήχθη εἰς Νοσκομεῖο, ὅπου ἐγένετο εἰς αὐτόν χειρουργική ἐπέμβαση γιά ἀποκατάσταση «διπολικοῦ κατάγματος κνήμης καί περόνης». Λόγῳ τοῦ ἀτυχήματος τούτου, ὁ Μακαριώτατος δέν ἠδυνήθη νά παραστῇ εἰς τήν τελετήν, ἀπέστειλεν ὅμως τριμελῆ ἀντιπροσωπεία, ἀπαρτιζόμενη ἀπό τούς Μητροπολίτες Ζακύνθου Χρυσόστομο καί Σάμου καί Ἱκαρίας Εὐσέβιο καί τόν Ἀρχιμανδρίτη Μᾶρκο Βασιλάκη, Ἀρχιγραμματέα τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶ Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τά ἀποκαλυπτήρια ἔγιναν τήν 29η Μαΐου 2011 ἀπό τήν Α.Μ. τόν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. Χρυσόστομο, ὁ ὁποῖος καί ἐξεφώνησε κατά τήν τελετήν τόν ἀκόλουθο λόγο:

«Στό χῶρο τοῦτο, πού συχνά μετατρεπόταν σέ λαοθάλασσα στό κάλεσμα τοῦ Μακαρίου, ἐδῶ πού ἡ ἀφροσύνη τῶν ὀλίγων ἐπιχείρησε νά τόν δολοφονήσῃ τό 1970 καί νά ἀφανίσει τά ἴχνη του τό 1974, ἐδῶ πού ὅσοι Ἀρχιεπίσκοποι καί ἄν περάσουν, Αὐτός θά κυριαρχεῖ, μαζευτήκαμε γιά μία κορυφαία ἐκδήλωση τιμῆς πρός τό πρόσωπό του: Τήν ἀποκάλυψη τοῦ σεμνοῦ καί ἀπέριττου,

ἀλλά καί ἀντιπροσωπευτικοῦ τῆς μεγάλης προσωπικότητάς του, ἀνδριάντα του.

Ἡ δράση του στήν περιοχή, στό παλαιό Ἀρχιεπισκοπικό Μέγαρο, ὅπου σχεδίασε καί καθοδήγησε, μέχρι τήν ἐξορία του, τόν ἐθνικοαπελευθερωτικό μας ἀγῶνα, στό νέο αὐτό κτίριο, ἔργο τοῦ μεγάλοπνοου ὁράματός του, καί στό ἀπέναντι Παγκύπριο Γυμνάσιο, λίκνο τῆς Ἑλληνικῆς μας Παιδείας, τῆς κύριας μέριμνάς του, δημιούργησε ἕνα ἰσχυρό πεδίο βαρύτητας, πού μέ περιορίζει, ὡς διάδοχό του μέσα σέ αὐστηρά συγκεκριμένα πλαίσια. Μπορῶ στίς σημερινές συνθήκες κατοχῆς τῆς πατρίδας μας νά κινηθῶ ἀνεξέλεγκτα, χωρίς νά αἰσθάνομαι τή βαριά παρουσία του, χωρίς νά ἀναλογίζομαι τίς παρακαταθῆκες του, δίχως νά ἀκούω τά προστάγματά του; Ὅλα αὐτά ἐπιβάλλουν σ' ἐμένα, πάντοτε, ἰδιαιτέρα ὅμως αὐτή τή στιγμή, συγκεκριμένη ποιότητα λόγου.

Τώρα πού ἡ χρονική ἀπομάκρυνσή μας ἀπό τήν ἐποχή του μᾶς ἔδωσε τήν εὐκαιρία νά συνειδητοποιήσουμε καλύτερα τό μεγαλειό του, σήμερα πού ἡ μακροχρόνια σωματική ἀπουσία του ὀδήγησε σ' ἕνα πλῆθος ἐκπτώσεων στό ἐθνικό μας θέμα, καί πολλοί τοῦ φορτώνουν τίς συνέπειες τῶν δικῶν τους λαθῶν καί τῆς δικῆς τους ἀφροσύνης, ὀφείλουμε οἱ Ἕλληνες τῆς Κύπρου, ὁ λαός τοῦ Μακαρίου, νά ἀνατρέξουμε στίς ὑποθήκες του, νά ἀναζητήσουμε τή σοφία του, γιά νά πάρουμε πορεία πλεύσης καί σωστή καθοδήγηση ἀπό αὐτόν.

Ἀστέρας πολύφωτος, πολύεδρη καί ὁλοκληρωμένη προσωπικότητα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος κατέστη ὑπόδειγμα βίου σέ ὅλες τίς πτυχές τῆς ζωῆς. Μά στήν κρίσιμη καμπή τοῦ ἐθνικοῦ μας θέματος ὅλα τά ἄλλα παραμερίζουν σήμερα. Προέχει ὁ λόγος του γιά ἔξοδό μας ἀπό τά θλιβερά ἀδιέξοδα, στά ὁποῖα περιήλθαμε, καί ἡ καθοδήγησή του γιά ἐθνική, ἀλλά καί φυσική ἐπιβίωση.

Ἀμέσως μετά τήν Τουρκική εἰσβολή, ὅταν πολλοί καταλήφθηκαν ἀπό φοβία καί ζητοῦσαν ἕνα ὁποιονδήποτε συμβιβασμό, ὁ Μακάριος καλοῦσε σέ ἀντίσταση καί δήλωνε, ὅτι οἱ συνεχεῖς

υποχωρήσεις υποθηκεύουν τό μέλλον καί ὅτι ἡ ἐνδοτικότητα ὀδηγεῖ στήν ὑποτέλεια καί στήν παρακμή. Ἔλεγε συγκεκριμένα τό 1976: «Αἱ ρίζαι τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τήν γῆν αὐτήν ἐξικνοῦνται εἰς βάθος τριάκοντα πέντε αἰώνων. Ἐχει ὁ λαός μας τήν ἀγέραστον νεότητα τριῶν χιλιάδων πεντακοσίων ἐτῶν καί ἔμαθε νά ἀντέχῃ εἰς τάς συμφοράς καί τάς κακουχίας, ἔμαθε νά ἀντλῇ δύναμιν ἀπό τάς ἀντιξοότητος καί νά χαλκεύῃ τήν θέλησίν του εἰς τάς δοκιμασίας. Οὐδέποτε ὁ Κυπριακός Ἑλληνισμός θά ὑποκύψῃ εἰς τήν ὠμήν βίαν καί ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει θά ὑποχωρήσῃ εἰς ἐκβιασμούς καί θά ἀποδεχθῇ ὡς τετελεσμένα γεγονότα τάς ὑπό τοῦ Τουρκικοῦ Ἀττίλα δημιουργηθείσας καταστάσεις».

Δέν ἦταν γιά τόν Μακάριο ἄγνωστος καί ἀπαράδεκτος ὁ συμβιβασμός. Ἀπαράδεκτη ἦταν ἡ μετάφραση τοῦ συμβιβασμοῦ σέ πλήρη ὑποταγή, πού βραχυπρόθεσμα, ἢ μακροπρόθεσμα, θά ὑπονόμειε τά θεμέλια τοῦ μέλλοντος τῆς Κύπρου. Μέσα στά πλαίσια τοῦ συμβιβασμοῦ, πού ἐπέβαλαν οἱ τραγικές συνθῆκες τοῦ 1974, ὁ Μακάριος ἔκαμε πολλές ὑποχωρήσεις, προκειμένου νά βρεθεῖ μία λύση τοῦ ἐθνικοῦ μας προβλήματος, ἄν ὄχι δίκαιη, τουλάχιστον, βιώσιμη. Οἱ ὑποχωρήσεις τοῦ Μακαρίου, ὅμως, οὐδεμία σχέση ἔχουν μέ τή «διζωνική δικοινοτική ὁμοσπονδία», πού συνοψίζει ὅλες τίς Τουρκικές διεκδικήσεις, πού μερικοί ἔχουν κάνει σήμερα λάβαρο τοῦ ἀγῶνα μας, καί πού λανθασμένα ἀποδίδουν σ' αὐτόν. Στό περίγραμμα λύσης, πού ὁ Μακάριος συμφώνησε μέ τόν κατοχικό ἡγέτη, παρουσία τοῦ Γ.Γ. τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, διακηρυσσόταν ἡ ἐπιστροφή ὅλων τῶν προσφύγων στίς ἐστίες καί στίς περιουσίες τους. Ἄν κάποιοι Τουρκοκύπριοι ἐπιθυμοῦσαν νά μείνουν στό Βορρά, θά τοὺς κτίζονταν σπίτια σέ χαλίτικη γῆ. Συμφώνησε ὁ Μακάριος καί τήν ἐλεύθερη διακίνηση σέ ὅλη τήν ἐπικράτεια τῆς Κύπρου.

Σ' ὅσους ἐπείγονταν γιά λύση καί ἀδιαφοροῦσαν γιά τό περιεχόμενό της, ἔλεγε: «Ἡ μόνη προσφερομένη σύντομος λύσις εἶναι ἡ ἀναγνώρισις καί ἀποδοχή τῆς ντεφάκτο καταστάσεως. Ποία, ὅμως, ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς τοιαύτης συντομίας; Μήπως διά νά ἀπο-

φευχθῇ ἡ Τουρκοποίησης τῶν κατεχομένων ἐδαφῶν μας; Ἀλλά θά γίνη τότε τῇ συγκαταθέσει μας καί διά τῆς ὑπογραφῆς μας. Μήπως διά νά αἰσθανώμεθα ἀσφαλεῖς εἰς τό ὑπόλοιπον τμήμα τῆς νήσου; Πιστεύω ἀντιθέτως, ὅτι ἡ νομιμοποίησης τῶν τετελεσμένων γεγονότων θά διεγείρῃ τήν Τουρκικήν βουλιμίαν καί θά ἐνθαρρύνῃ τά ἐπεκτατικά σχέδια τῆς Τουρκίας εἰς τήν Κύπρον».

Στό τελευταῖο διάγγελμά του πρὸς τόν Κυπριακό λαό, λίγες μέρες πρὶν τόν ἀδόκητο θάνατό του, μᾶς ἄφησε τίς παρακαταθήκες του, πού ἦταν τό ἀπόσταγμα μιᾶς κοσμοθεωρίας, ἀλλά συγχρόνως καί τό ἐπιστέγασμα μιᾶς ζωῆς ἀγώνων. Καί ἡ παρακαταθήκη του αὐτή συνοψίζεται στό «δέν θά ξεγράψουμε πατρίδες καί δικαιώματα... Ἀγωνιστές ἀνυπότακτοι θά μένουμε».

Πόσο κοντά στίς θέσεις Μακαρίου βρισκόμαστε σήμερα; Οἱ συνομιλίες γιά λύση τοῦ προβλήματός μας διεξάγονται σέ κλίμα δυσμενέστατο γιά τήν πλευρά μας. Ὁ Τουρκικός κατοχικός στρατός καί οἱ ἔποικοι παραμένουν στήν Κύπρο. Μάλιστα ὁ ἀριθμός τους αὐξάνεται δραματικά μέ τή συνεχῇ εἰσαγωγή καί ἄλλων ἀπό τήν Τουρκία. Ἡ διεθνὴς κοινότητα -μέ τή δική μας ἀνοχή, ἥ καί τά δικά μας λάθη- ἀσκεῖ πίεση σ' ἐμᾶς, στό θῦμα, καί ὄχι στόν θύτη. Ἡ κατοχική δύναμη, ἀντί νά ἀποτελεῖ τό πρόβλημα, παρουσιάζεται ὡς ἐξωτερικός παρατηρητής, ἀφοῦ ἐπιμένουμε καί στόν ἀδόκιμο, ἀπό ἀπόψεως γλώσσας, ὅρο ὅτι οἱ συνομιλίες εἶναι «Κυπριακῆς ἰδιοκτησίας».

Οἱ συνεχεῖς ὑποχωρήσεις τῆς πλευρᾶς μας δέν ἔδωσαν κανένα ἀποτέλεσμα μέχρι σήμερα. Ἀντίθετα, βοήθησαν στή συνεχῇ μετακίνηση τοῦ Τουρκικοῦ τελικοῦ στόχου, πού φαίνεται σήμερα ξεκάθαρα, ὅτι εἶναι ἡ Τουρκοποίηση ὁλόκληρης τῆς Κύπρου.

Πρέπει, ὅμως, πάσῃ θυσίᾳ, νά ἀνακοπῇ ἡ πορεία λύσης τοῦ Κυπριακοῦ μέ Τουρκικούς ὅρους. Ὁ Ἑλληνισμός μέ τή διαχρονική θυσία τῶν ἡρώων του, ἀπέκτησε ἕνα μέτρο γιά νά μετρᾷ τό ἠθικό του ἀνάστημα μέσα στήν ἱστορική του πορεία. Καί αὐτό τό μέτρο ἔχει χαρακτηριστικά τήν ἀξιοπρέπεια, τήν αὐτοθυσία, τόν ἡρωισμό, τήν πρόκριση τῆς ἐλευθερίας ἔναντι μιᾶς ἀνετώτερης

ζωής. Κάθε Έλληνας ξέρει πώς ή Έλληνική ταυτότητα κουβαλά μαζί της υποχρεώσεις. Καί ή σημερινή θλιβερή επέτειος διδάσκει τόν καθένα, ότι *«τό τήν Κύπρον παραδοῦναι... οὔτε τῶν κυβερνώντων ἐστί, οὔτε ἄλλου τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ. Κοινῇ γάρ γνώμῃ πάντες ἀγωνισόμεθα καί οὐ φεισόμεθα τῆς ζωῆς ἡμῶν»*. Γι' αὐτό καί εἶναι ἐπιτακτική ή ἀνάγκη ἀνασχεδιασμοῦ τῆς πορείας καί τοῦ ἀγῶνα μας.

Ἡ συνέχιση τῶν συνομιλιῶν γιά λύση, κάτω ἀπό τούς ἐκβιασμούς τῶν νεοσουλτάνων τῆς Ἀγκυρας, θά μᾶς ὀδηγήσει σέ σχέδιο θνησιγενές, παρόμοιο, ή χειρότερο ἐκείνου πού ἀπορρίψαμε, πού θά ἀφανίση τόν Κυπριακό Ἑλληνισμό. Οἱ ξένοι, μεταξύ τῶν ὁποίων δυστυχῶς καί ὁ Γενικός Γραμματέας τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, πού κατάντησε νᾶ ἔναι σήμερα ἐκπρόσωπος τῶν Ἀμερικανῶν καί τῶν Βρετανῶν, ἀναζητοῦν πάντοτε λύση ἴσων ἀποστάσεων μεταξύ τῶν συνεχῶς ἀναβαθμιζομένων ἀπαιτήσεων τῆς Τουρκίας καί τῶν συνεχῶς ὑποβαθμιζομένων, μέ τίς συνεχεῖς προσφορές μας, δικῶν μας θέσεων. Ἀπαιτεῖται ἐγκατάλειψη τῆς στρατηγικῆς τῶν ὑποχωρήσεων καί τῆς ήττοπάθειας, πού ἤδη ἀπέτυχε. Ἡ ὑποταγή δέν εἶναι ἐπιλογή, γιατί ὀδηγεῖ στόν ἀφανισμό. Ἡ ἀντίσταση, ή διεκδίκηση καί ὁ ἀγῶνας μέ καθαρούς στόχους δίδει ἐλπίδα σωτηρίας καί ἐπιβίωσης. Ἡ Ἱστορία εἶναι ἀμείλικτη καί διδάσκει, ὅτι οἱ ἰσχυροί ὑπολογίζουν μόνο τούς ἀντιπάλους, ὅσο μικροί καί ἄν εἶναι, πού προβάλλουν ἀντίσταση καί τούς προκαλοῦν κόστος εἴτε σέ αἷμα, εἴτε σέ διεθνή κατακραυγή.

Ἡ ἀλλαγὴ πλεύσης, ἔστω καί τήν ὑστάτη, καί ὁ προσανατολισμός πρὸς κατοχύρωση ἀρχῶν καί διεκδίκηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ μας, εἶναι ὁ μόνος τρόπος πού θά μᾶς ἀπαλλάξη ἀπό τόν θανάσιμο ἐναγκαλισμό τῶν κάθε λογῆς Ντάουνερ, Πάσκο, Χάνεϊ, τῶν ἀδίστακτων συμφεροντολόγων καί ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Τό πρόβλημά μας εἶναι πρόβλημα εἰσβολῆς καί κατοχῆς. Ἡ λύση πρέπει νά εἶναι συμβατή μέ τό διεθνές δίκαιο καί τό Εὐρωπαϊκό κεκτημένο, πού εἶναι σήμερα καί δικό μας δί-

καίο. Δέν μπορεί νά εἶναι βιώσιμη μία λύση πού νά προνοεῖ βέτο στή λειτουργία τοῦ κράτους, πού νά μή προνοεῖ ἀποχώρηση τῶν ἐποίκων, ἐπιστροφή ὅλων τῶν προσφύγων στίς ἐστίες καί στίς περαιοσύες τους, πού νά μή κατοχυρώνει τή βασική ἀρχή τῆς Δημοκρατίας: ἕνας ἄνθρωπος μία ψήφος, ὅπως ἀκριβῶς διακήρυσσε καί ἐπεδίωκε ὁ Ἐθνάρχης Μακάριος.

Στόχος τῆς Τουρκίας αὐτήν τή στιγμή εἶναι ἡ ἐξάλειψη τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, καί στό ἄμεσο μέλλον -πρᾶγμα πού θά ἔλθει ὡς ἐπακόλουθο τοῦ πρώτου- ἡ ἐξάλειψη τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπό τήν Κύπρο. Τό 2004, μέ τήν καταψήφιση τοῦ σχεδίου Ἀνάν, ὁ Ἑλληνισμός τῆς Κύπρου ἀπέτρεψε τήν ὑλοποίηση τῶν Τουρκικῶν σχεδίων. Οἱ Τουρκικές καί Ἀγγλοαμερικανικές μεθοδεύσεις, ὅμως, δέν σταμάτησαν. Ἀντιθέτως, ἐντείνονται μέ κάθε μέσο καί κάθε τρόπο. Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Κύπρου ἀντιμετωπίζει σήμερα μία συντονισμένη προσπάθεια νά πληγεῖ ἡ ἱστορική του μνήμη, μέ ἐνέργειες γιά ἀλλοίωση τῆς διδασκόμενης στά σχολεῖα ὕλης τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας, νά ὑποσκαφθεῖ ἡ ἐθνική του συνείδηση, μέ ἀμφισβήτηση αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς καταγωγῆς καί τῆς γλώσσας του, νά νοθευτεῖ ἡ συνοχή του, μέ τήν ἐνθάρρυνση τῆς ἔλευσης καί ἐγκατάστασης λαθρομεταναστῶν στίς ἐλεύθερες περιοχές. Ἄν δέν συνειδητοποιήσουμε τό μέγεθος τοῦ κινδύνου, ἂν παραμεῖνουμε ἀπαθεῖς καί ἂν δέν ἐνωθοῦμε κάτω ἀπό ἕνα σαφές πρόγραμμα ἀγῶνα, μέ τίς ἀρχές πού προδιαγράψαμε, τίς ἀρχές Μακαρίου, θά ἔλθει, δυστυχῶς, τό ὀδυνηρό τέλος.

Καί νά ξέrouμε πῶς «ταῦτα πάντα» θά εἶναι «ἀρχή ὠδίνων» γιά τόν Ἑλληνισμό. Ἄν χαθεῖ ἡ Κύπρος, θά ἀκολουθήσουν καί ἄλλα τμήματα τοῦ Ἑθνους.

Τελώντας, σήμερα, τά ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου, καλούμαστε ὅλοι ὅπως συνειδητοποιήσουμε καί ἀναλάβουμε τίς εὐθύνες μας γιά τό μέλλον τοῦ τόπου καί τῶν παιδιῶν μας. Ἡ διολίσθηση τοῦ προβλήματός μας σέ ἐπικίνδυνες ἀτραπούς πρέπει πάραυτα νά σταματήσει. Δέν ἔχει κανένας τό δικαίωμα νά ὑποθηκεύσει τό μέλλον τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλλη-

νισμού. Κανενός οί ὧμοι δέν μποροῦν νά σηκώσουν τίς κατάρες καί τά ἀναθέματα τόσων γενεῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου ἄν, παρ' ἐλπίδα, ὀδηγηθοῦμε στή διαφαινόμενη Τουρκοποίηση τοῦ τόπου.

Θά πρέπει καί οἱ ξένοι νά πληροφορηθοῦν γιά τήν ἀποφασιστικότητα μας γιά ἀγῶνα, πρὸς διεκδίκηση τῶν ἀναφαίρετων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων μας. Τῶν δικαιωμάτων πού ἀπολαμβάνουν ὅλοι οἱ ἄλλοι Εὐρωπαῖοι πολῖτες, καί κάθε ἐλεύθερος ἄνθρωπος.

Ἐμεῖς, οἱ Ἕλληνες τῆς Κύπρου, δίνουμε τήν ὑπόσχεση ὅτι ἀτενίζοντας καθημερινά τήν ἀγέρωχη μορφή τοῦ Ἐθνάρχῃ Μακαρίου, πέραν ἀπό κόμματα καί ἰδεολογίες, θά ἀνανεώνουμε τήν ἀπόφασή μας γιά ἐμμονή στίς ὑποθήκες του καί στήν ἐθνοπρεπή γραμμή πού μᾶς ἄφησε γιά ἀγῶνα μέχρι τῆ δικαίωση, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς θυσίες πού θά ἀπαιτηθοῦν. Γιά ἀγῶνα μέχρι τήν ἐξασφάλιση τῶν συνθηκῶν ἐκείνων πού θά ἐπιτρέπουν τήν ἐθνική ἐπιβίωσή μας, μέσα σέ συνθήκες ἐλευθερίας, στή γῆ τούτη τῶν πατέρων μας. Θά εἶναι, τοῦτο, ἡ μεγαλύτερη προσφορά πρὸς τόν ἀλησμόνητο καί διαχρονικό ἡγέτη μας».

Μετά ταῦτα ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μητροπολίτης Σάμου καί Ἱκαρίας κ. Εὐσέβιος ἀνέγνωσε τό ἐπόμενο μήνυμα τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου:

«ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Χρέος ἔναντι τῆς Ἱστορίας καί ἐκκλησιαστική τάξη συνάγουν ὅλους ἐμᾶς ἀπόψε σ' αὐτή τήν ἐπίλεκτον χορεία τῶν ἀγίων Ἀρχιερέων, τοῦ Κλήρου καί τοῦ ἐλλήνωνύμου λαοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Κύπρου καί τῆς Ἑλλάδος, γιά νά ἀποτίσουμε τήν ἀξιόχρεον τιμή καί τό ἐποφειλόμενο σέβας στήν ἐξέχουσα φυσιογνωμία, τήν ἐπιφανῆ μορφή καί τή μακαριστή μνήμη τοῦ αἰοιδίου Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχου τῆς ἱερᾶς καί πολυπάθου Νήσου, κυροῦ Μακαρίου τοῦ Γ'. Προσερχόμαστε μέ συγκίνηση καί θαυ-

μασμό πρὸς τὸν ἀνύστακτο Ποιμενάρχη καὶ ἀκαταμάχητο πρόμαχο τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ἀγαθὸ φίλο σέ στέρεο στηριγμὸ του στίς δοκιμασίες, τὸν ὑψηλὸ ἐμπνευστὴ τοῦ πολιτικοῦ του ὁράματος καὶ δαψιλῇ πλουτιστὴ του ἀνάμεσα στὰ ἔθνη. Περί τούτου ἐνθυμούμαστε τοὺς λόγους τοῦ σοφοῦ Σειράχ, ὅτι «τό ὄνομα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γενεάς..., διηγῆσονται ἔθνη καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἑξαγγελεῖ ἐκκλησία» (λθ' 9-10· πρβλ. μδ' 14-15).

Ἡ σκέψη μας στρέφεται μέ εὐλάβεια πρὸς τίς προηγηθεῖσες χαλεπώτατες, ἀλλὰ καὶ ἡρωϊκές ἐποχές τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν δοκιμασιῶν, καθὼς καὶ τῆς συγχρόνου ἀγωνίας γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀκεραιότητος τῆς Μεγαλονήσου. Φέρνουμε στή μνήμη μας τὸν ἀνηφορικὸ δόλιχο τῆς ὁδοῦ τῆς ἀνεξαρτησίας, τὸν ὁποῖον οἱ πατέρες σας διήγυσαν ὡς σκαπανεῖς πού ὑπέσκαψαν τὸν κολοσσὸ τῆς τυραννίας, τό ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἔχοντας πάντοτε διὰ στόματος. Οἱ ἀθάνατοι αὐτοί, μέ προεξάρχοντα τὸν ἀείμνηστο Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο, τά λοιπὰ πάντα ἀψήφησαν γιὰ τὴν ἱερότητα καὶ τό δίκαιον τοῦ ἀγῶνος, καὶ μέ τὴν ἐπιμονή καὶ τὴν ἀρετή τους καθυπέταξαν καὶ αὐτὴν τὴν ἄσπλαγχνη διπλωματία κατὰ τό δυνατόν, καταλείποντας στὰ παιδιὰ τους πατρίδα ἐλεύθερη, λαμπρὰ διδάγματα καὶ μνήμη ἀθάνατη.

Ἐφτασαν, ὅμως, καὶ οἱ ἐποχές τῶν δεινότατων κοινωνικῶν διαχωρισμῶν, τῶν πονηρῶν καὶ θανατηφόρων σχεδίων τῆς ἐκτουρκιστικῆς κατοχῆς, τῆς θηριώδους ἐπιβουλῆς καὶ ἐν τέλει τῆς καταλύσεως τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ τῆς συνακόλουθης λεηλασίας τῆς κυπριακῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀρμονικῆς κοινωνικῆς εὐτονίας καὶ συνυπάρξεως στήν Νῆσο. Ἡ ἄμεση σχέση πού συνεῖχε ποίμνιον καὶ ποιμένα, κατὰ τὴν περίοδο καὶ τό ἱερό σχῆμα διευρύνθηκε γιὰ νὰ περιλάβει στοὺς κόλπους του καὶ τὸν πολιτικὸ βίον, ἐν ὥρᾳ δεινῶν καὶ καταδρομῆς, μέ τὴν Ἐκκλησία ἄγκυρα σωτηρίας τῆς κλυδωνιζόμενης Νήσου, ἀπὸ τὴν Κιβωτὸ τῆς Χάριτος, τῆς καρτερίας καὶ τῆς ἐλπίδος ἀντλοῦσε τό νᾶμα τῆς παραμυθίας καὶ περιέρραινε τίς πληγές καὶ τίς πρόρριζα ἐκχερσωθεῖσες ἀπὸ τὴν καταπάτηση περιοχές τοῦ ταλαιπω-

ρούμενου Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ κατά τίς προσπάθειες ἀπομακρύνσεώς του ἀπό τήν φυσική ἱστορική τροχιά του.

Αὐτήν τήν πολυπράγμονα γενεά, πού κραταιώθηκε διά πολλῶν θλίψεων καί δοκιμασιῶν, σφράγισε μέ τήν προσηνῇ, χαρισματική μορφή του καί τήν εὐρύτατη προσφορά στήν ἀνά μέσον ὕδατος καί πυρός πορεία τῆς Μεγαλονήσου, ὁ Μακάριος, ὁ ὁποῖος αἰσθάνθηκε τήν ἀφιέρωσή του στή διακονία τοῦ Θεοῦ ἕως «*τοῦ βαστάσαι τό ὄνομα Κυρίου ἐνώπιον ἐθνῶν καί βασιλέων*» (Πράξ. 9' 15), ἐπωμιζόμενος τήν ἐθναρχική εὐθύνη ὑπό τόν παλμό τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν, ἀνταποκρίθηκε στήν δίψα τοῦ ἀγωνιζόμενου λαοῦ γιά εὐλογία, ἐλευθερία, ἀγάπη καί δικαίωση, καταδαπανώμενος στό καθῆκον τῆς ἀγάπης αὐτῆς καί συνδυάζοντας μέ ἁρμονία τά ἐκκλησιαστικά καί τά ἐθνικά καθήκοντα, πέραν φανατισμοῦ ἤ ἰδεοτελείας, ἀλλά μέ ἀκατάβλητη ἀποφασιστικότητα.

Ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος διύφανε τήν πολιτεία του ὡς ὑπόδειγμα ἀγωνιστικότητας καί ἀφοσίωσης στήν Ὁρθόδοξη Πίστη καί τήν Πατρίδα, εὐτολμης καί ἀκαταπόνητης δράσης σέ σκληρόν ἀγῶνα καί ἀδιάκοπη σύγκρουση μέ δόλια συμφέροντα, ὡς ἄμυνα σέ πολυμέτωπη πάλη. Διαποιμαίνοντας τήν Πολιτεία καί Ἐκκλησία τῆς Κύπρου μέ ζῆλο καί αὐταπάρνηση, κατέλιπε φήμη μεγίστου ἀνδρός, γιά τόν ὁποῖο σεμνύνονται ὁ Ἑλληνισμός καί ἡ Ὁρθοδοξία, καί τήν ὁποία ὄχι μόνον ἡ οἰκεία Πατρίδα ὁμολογεῖ, ἀλλά καί στή σύμπασα Οἰκουμένη ἡ συλλογική μνήμη καί ὁ ἔγγραφος λόγος φέρουν ἀναγνωρισμένη.

Ἡμεῖς οἱ περιλειπόμενοι, ταπεινῶς ἀποδίδοντες ἀδιάλειπτη τιμή πρὸς τόν μεγάλο τοῦτο Ἀρχιεπίσκοπο καί Ἐθνάρχη, προσευχόμεστε ὁ Ἀναστάς Κύριος ἡμῶν νά ἀξιώσει Αὐτόν νά γευθῇ ἀπό «*τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστίν ἐν τῷ Παραδείσῳ*», ὅπου «*καθάπερ ἀνδριαντοποιός ἄριστος*» (Ἱερὸς Χρυσόστομος, Κατά Ἀνομοίων, Ὁμιλία 10, PG 48, 789) «*ὁ τῶν ὅλων δεσπότης Θεός τόν ἔμψυχον ἐκ γῆς ἀνδριάντα ποιῶν*» ἔπλασε ἄνθρωπον (Γρηγόριος Νύσσης, *Περί τοῦ βίου Μωυσέως*· πρβλ. καί *Περί κατα-*

σκευῆς ἀνθρώπου), ὁ δέ φωτουργός Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης καί τῆς Ἀναστάσεως νά διαυγάσει ἀπ' ἄκρου σ' ἄκρο στήν ἱερά Μεγαλόνησο, χαρίζοντας φῶς λυτρώσεως καί ζωῆς ἀπερίσταλτης, μέ τήν ἐλπίδα τῆς ὁποίας ἀγωνιζόμαστε «ἐν παντί συνιστῶντες ἑαυτούς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς,... ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ...ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ» (Β' Κορ. ζ' 4-7).

Ἀθῆναι, 29 Μαΐου 2011.

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Β'».